

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1917 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i punkten 37 under andra huvudtiteln gjorda framställning om anslag till bestridande av kostnader för första uppläggandet av fastighetsregister för städer och vissa därmed jämförliga samhällen.

Närvarande vid ärendets slutliga behandling: herrar Schotte, I. E. G. Svensson, Widell, Almer, Strid, Jönsson i Slätåker, Bengtsson i Norup, Dahl, Hult, Tisell, Holmdahl och Lindley i Söderhamn.

I punkten nr 37 under statsverkspropositionens andra huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under förutsättning att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fastighetsbildning i stad m. m., antager lag i ämnet, till bestridande av de kostnader för första uppläggandet av fastighetsregister för städer och vissa därmed jämförliga samhällen, som enligt 1916 års fastighetsregisterkommissions förslag skola gäldas av statsmedel, bevilja ett anslag å kronor 920,000 och att härav å *extra stat* för år 1918 anvisa

ett belopp av kronor 100,000
med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis av tillgängliga medel utanordna vad av detta belopp må finnas erforderligt under år 1917.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 6 saml. 2 avd. 2 häft. (Nr 2). 1

Efter överenskommelse mellan stats- och lagutskotten har berörda framställning, i sammanhang med Kungl. Maj:ts proposition nr 23 med förslag till lag om fastighetsbildning i stad m. m., hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och lagutskott.

Förslaget till
1916 års
riksdag.

Utskottet erinrar, att frågan om statsbidrag till bestridande av kostnader för första upplägget av fastighetsregister för städer och vissa därmed jämförliga samhällen förekom vid 1916 års riksdag till behandling i samband med då framlagt förslag till ordnande av fastighetsregistreringen för städer m. m.

I punkten nr 28 under den till nämnda riksdag avgivna statsverkspropositionens andra huvudtitel föreslog nämligen Kungl. Maj:ts riksdagen att — under förutsättning att riksdagen, i anledning av den till sagda riksdag avgivna propositionen nr 6, med förslag till lag innefattande bestämmelser om skyldighet för städer och vissa andra samhällen att bekosta fastighetsregisters uppläggande och förande m. m. antog lag i ämnet — såsom bidrag till städer och därmed jämförliga samhällen till kostnaden för inrättande av fastighetsregister i huvudsaklig överensstämmelse med 1914 års fastighetsregisterkommissions förslag och i enlighet med de närmare föreskrifter, som av Kungl. Maj:ts meddelades, på *extra stat* bevilja ett reservationsanslag å kronor 600,000 och att härav för år 1917 anvisa ett belopp av » 50,000, med rätt för Kungl. Maj:ts att förskottsvis av tillgängliga medel utanordna vad av detta belopp kunde finnas erforderligt under år 1916.

Beslutet av
1916 års
riksdag.

Sedan förevarande framställning jämte i anledning av densamma väckta motioner hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och lagutskott, avstyrkte utskottet i avgivet utlåtande på närmare anförda skäl såväl det i Kungl. Maj:ts proposition nr 6 framlagda lagkomplexet som Kungl. Maj:ts förslag under punkten 28 i andra huvudtiteln.

Denna hemställan bifölls den 15 mars 1916 av riksdagen, som i skrivelse den 8 april 1916, nr 67, anmälde sitt beslut till Kungl. Maj:ts.

1916 års
fastighets-
registerkom-
mission.

Efter det chefen för justitiedepartementet på grund av bemyndigande den 17 mars 1916 tillkallat sakkunniga att inom departementet biträda vid ytterligare behandling av frågan om fastighetsregister för städer och vissa därmed jämförliga samhällen — 1916 års *fastighetsregisterkommission* — hava dessa sakkunniga, vilka den 1 november 1916 avgåvo

förslag till lag om fastighetsregister m.m., varom utskottets utlåtande nr 1 närmare handlar, den 28 november 1916 avgivit utlåtande i fråga om kostnaden för fastighetsregistrets första uppläggande jämte förslag till kun- görelse om bidrag av statsmedel till dylik kostnad.

Då i nu förevarande punkt av årets statsverksproposition hänvisats till 1916 års fastighetsregisterkommissions utlåtande i kostnadsfrågan, lärer få antagas, att Kungl. Maj:t avsett, att föreslaget statsbidrag skall utgå efter de av nämnda kommission föreslagna grunder.

Hänvisande till kommissionens nu nämnda utlåtande, som utdelats till riksdagens ledamöter, vill utskottet öfverföra följande:

Riksdagen anförde i sin skrivelse den 8 april 1916, att det för den förnyade utredning av kostnadsfrågan, som riksdagen ansåge ofrånkomlig, syntes som om, innan riksdagen kunde bevilja anslag för ändamålet, bättre hållpunkter skulle vinnas, därest uppgifter för varje stad och samhälle infordrades angående arealen, var för sig, av tomtindlad jord och stadsägo- jord, antalet tomter, befintliga kartor och dessas beskaffenhet samt angående de nymätningar, som ansåges behöfliga, och arealen för dessa nymätningar jämte uppskattade kostnaden. I anledning härav infordrades genom justitie- departementet vissa upplysningar i av riksdagen berörda avseende enligt frågeformulär, intaget såsom bilaga A vid 1916 års kommissions betän- kande I. De inkomna uppgifterna hava av kommissionen sammanförts och återfinnas såsom bilaga B vid betänkandet I.

Beträffande dessa uppgifter anför kommissionen:

»Uppgifter hava inkommit från 90 städer, under det att 12 ej lämnat svar.

Av antydda 90 städer hava 74 lämnat mer eller mindre bestämd uppgift till sammandragets kolumn 10, avseende beräknade kostnader för registerkarta, och av dessa 74 städer hava 34 uppdelat sagda kostnad å nymätning samt själva registerkartans utförande.

Antydda 74 städer äga enligt nu lämnade uppgifter en sammanlagd ägovidd av omkring 129,000 hektar och sammanlagda kostnaden för register- kartans framställande har beräknats till omkring 443,000 kronor. Kost- naden skall alltså i genomsnitt belöpa sig till 3 kr. 44 öre för hektar. Då 1914 års kommission beräknat kostnaden för hektar till 4 kr. 40 öre, befinnes, att utredningen, så långt densamma kunnat åvägbringas, snarare styrkt än emotsagt den tidigare beräkningen. Om man för de 34 städer, som uppdelat kostnaden å nymätningen och kartans framställande, samman- ställer de särskilda kostnadsbeloppen, så befinnes, att för en areal av om-

kring 63,000 hektar nymätningen beräknats till omkring 113,000 kr. och kartans framställande till omkring 147,000 kr. eller kartarbetet i dess helhet till omkring 260,000 kr., utgörande i fördelning å hektar resp. 1 kr. 80 öre, 2 kr. 33 öre och 4 kr. 13 öre. Då 1914 års kommission antagit kostnaden för arbetets nu nämnda delar till resp. 2 kr. 40 öre och 2 kr. för hektar, uppte städernas beräkningar avvikelser nedåt för mätningen och uppåt för kartsammanställningen. Det bör dock härvid beaktas, att för åtskilliga städer kostnad för kopiering av visst äldre kartmaterial torde hava inberäknats i utgiften för kartsammanställningen. För berörda kostnad har emellertid 1914 års kommission upptagit särskilt belopp, 200,000 kr., som ej tagits i beaktande vid kommissionens beräkning för hektar av kostnaden för kartsammanställning. I allt fall stannar även för gruppen av nu ifrågakomna 34 städer totalkostnaden för kartans åstadkommande för hektar räknat vid lägre belopp än det år 1914 beräknade.

Såsom förut erinrats, saknas för 28 städer uppgifter angående ifrågavarande kostnad, varjämte Linköping lämnat utom beräkning ett inkorporerat område av omkring 5,400 hektar. Om man för den sålunda ej beräknade arealen, vilken enligt nu lämnade eller från 1914 års kommissions betänkande lånade uppgifter kan anslås till omkring 47,000 hektar, antager samma kostnad som medeltalet för ovan avhandlade 74 städer, så erhålles en ytterligare utgift av omkring 162,000 kr. Sammanlagda kostnaden för registerkartans framställande skulle vid dylik beräkning för alla Sveriges städer med en areal av omkring 176,000 hektar antagas till omkring 605,000 kr. Det må här anmärkas, att städernas areal i 1914 års kommissions betänkande beräknades lägre eller till omkring 161,000 hektar. Skillnaden torde föranledas av nu erhållna noggrannare uppgifter ävensom tillkomna inkorporeringar.

För köpingar och municipalsamhällen torde utan fara för kostnadens underskattande kunna tillämpas samma beräkningsgrund, som framgått ur städernas uppgifter. Enligt de vid 1914 års kommissions betänkande fogade arealuppgifter utgjorde arealen för ifrågavarande samhällen resp. 9,811 och 12,510 hektar. För en köping och 20 municipalsamhällen saknades arealuppgift. Med tillägg av proportionellt beräknad areal för dessa senare samhällen torde sammanlagda arealen för de samhällen, varom nu är fråga, kunna anslås till 25,000 hektar. För denna areal skulle kostnaden för kartan utgöra omkring 86,000 kr. Det bör dock beaktas, att beträffande förevarande samhällen även en approximativ beräkning omöjliggöres av den

omständigheten att ordningen för deras registrering skulle bero på Kungl. Maj:ts avgörande. Om ett icke ringa antal av dessa samhällen får antagas, att registrering enligt de bestämmelser, som meddelas för stad, ej skall finnas erforderlig. En beräkning, som upptager samtliga samhällena, blir därigenom desto starkare.

Vid nu gjorda beräkningar skulle kostnaden för nymätning och registerkarta för städer och övriga samhällen böra upptagas med sammanlagt 691,000 kr., vilken siffra motsvarar posterna å 450,000 kr. och 372,000 kr. i 1914 års kommissions beräkning.»

»I avseende å övriga poster i nyssnämnda beräkning», anför kommissionen, »har den ytterligare utredningen ej synts böra föranleda ändring så vitt angår posterna 200,000 kr. för kopiering av visst äldre kartmaterial, 500,000 kr. för själva registreringsarbetet och 16,000 kr. för kungörelser etc. Den förra posten torde visserligen, såsom förut anmärkts, för vissa städers vidkommande ingå i den beräknade kostnaden för registerkartan. I saknad av tillförlitlig utredning härom synes beloppet böra uppföras oförminskat. Kostnaden för själva registreringsarbetet har — såsom tidigare återgivits — framkonstruerats på en beräkning av 250,000 registerenheter och en arbetstid av en timme för varje enhet till ett pris av 2 kr. för timme. Vad angår antalet registerenheter måste denna beräkning anses hava vunnit i styrka genom de inflyttna uppgifterna, enligt vilka enheterna skulle för de 90 städerna, i den mån de härom lämnat uppgift, uppgå till omkring 117,000. För 18 av de 90 städerna har ingen som helst uppgift lämnats om antalet stadsägor. Om man tager hänsyn härtill ävensom härutöver beräknar antalet av städer, som ej lämnat uppgift, ävensom andra samhällen, synes dock en bred säkerhetsmarginal vara för handen.

Beträffande den beräknade kostnaden för blankettryck 45,000 kr. måste däremot en betydande ökning upptagas till följd av den inträffade stegringen i papperspriset, vars nuvarande utomordentliga höjd kan befaras fortvara avsevärd tid. I stället för 45,000 kronor torde böra beräknas 90,000 kr. Även tillsynen å registerarbetet lär komma att kräva ej oväsentligt högre kostnad än den tidigare beräknade, 15,000 kronor.

Den särskilda tillsyningsmyndighet, som föreslagits för tiden av registerets uppläggande, torde ej kunna påräknas för en billigare kostnad än 13,000 kr. om året, fördelad å arvode till en ordförande 3,000 kr., arvode till en ledamot 2,000 kr. och arvode till en ledamot tillika sekreterare 8,000 kr. eller tillhoppa årligen 13,000 kr. under 3 år, sammanlagt 39,000 kr., vartill torde böra komma kostnad för resor, renskrivning och expenser

ävensom tillfällig arbetsförstärkning åt sekreteraren, sammanlagt 25,000 kronor.

Med sammanställning av de gjorda beräkningarna skulle enligt kommissionens uppfattning kostnaden för registrets uppläggande kunna beräknas sålunda:

Nymätning och registerkartans sammanställande 691,000

kr., avrundat till	kr.	700,000: —
Kopiering av visst äldre kartmaterial	»	200,000: —
Det egentliga registreringsarbetet	»	500,000: —
Kostnad för kungörelser etc.	»	16,000: —
» » blankettryck	»	90,000: —
» » tillsyn	»	64,000: —

Summa Kronor 1,570,000:—

Kostnaderna
enligt 1914
års kommis-
sion.

Härmed må jämföras följande sammanställning av kostnaderna enligt 1914 års kommissions förslag:

Nymätning intill 20 % av samhällenas till 186,000 hektar

uppskattade areal efter 12 kr. för hektar	kr.	450,000: —
Kopiering av visst äldre kartmaterial	»	200,000: —
Åstadkommande av registerkartan, efter 2 kr. för hektar	»	372,000: —
Det egentliga registreringsarbetet	»	500,000: —
Kostnad för kungörelser etc.	»	16,000: —
» » blankettryck	»	45,000: —
» » tillsyn	»	15,000: —

Summa kronor 1,598,000: —

Kostnaderna
för fastighets-
registrering-
ens bestridande.

Med avseende å *bestridande av kostnaderna för den fastighetsregistrering*, som skulle komma till stånd i städer och vissa med dem i förevarande hänseende likställda samhällen, anförde 1911 års fastighetsregisterkommitté huvudsakligen följande:

1911 års kom-
mitté.

» Vid det förhållande att städerna äro skyldiga att själva bestrida utgifterna för sitt rättsväsen, lär ej kunna ifrågasättas, att städernas fastighetsregister skola såsom jordregistret på landet uppläggas och föras utslutande på statens bekostnad, utan torde den huvudsakliga kostnaden böra drabba städerna själva. Emellertid synes det spörsmål kunna uppställas, huruvida icke städerna billigtvis böra kunna göra anspråk på bidrag av statsmedel till bestridande av ifrågavarande kostnader. I detta avseende torde följande omständigheter förtjäna framhållas.

Städernas invånare hava av ålder varit skyldiga att bekosta vissa mätningar inom stadsområdena. Sålunda hava de enligt äldre tiders byggnadsordningar, vilka ända till år 1861 fastställts av Konungen, varit pliktiga att vidkännas kostnader för tomtmätningar, och enligt de för städernas planläggande och bebyggande gällande bestämmelser hava åtskilliga skyldigheter blivit ålagda städernas invånare i fråga om upprättande av kartor över stadsplaner, kvarter och tomter.

Landsbygdens invånare hava väl ej haft någon direkt skyldighet sig ålagd att låta officiellt uppmäta sina ägområden. Däremot hava de fått vidkännas betydande utgifter för de ägomätningar, som varit nödvändiga för verkställande av de olika slag av jorddelningsförrättningar, i vilka de enligt skilda tiders lagstiftning varit pliktiga att ingå. På grund av den uppmätning och indelning av landets jord, som ägt rum vid de lantmäteriförrättningar landsbygdens invånare måst bekosta, har det varit möjligt att låta jordregistret för rikets landsbygd uppläggas utan särskilda mätningar med användande företrädesvis av de i länens lantmäterikontor förvarade kartor och handlingar och att inskränka arbetet med inrättande av jordregistret till allenast registreringsarbeten, vilka bekostas av staten.

Vid nämnda förhållanden synes det kommitterade, som om städerna icke med fog kunna göra anspråk att få de kostnader ersatta av staten, vilka belöpa på de för registrets inrättande erforderliga mätningar. Detta synes så mycket mera uppenbart som de mätningar, vilka enligt föreliggande förslag måste föregå registreringsarbetet, komma att bli till stor nytta för städerna, bland annat såsom ledande till klarhet och reda i deras fastighetsförhållanden och besparing av kostnader för mätningar, som i annat fall av särskilda anledningar skulle erfordras. I sådana städer, där man önskar, att de mest noggranna mätningar redan vid registrets upprättande göras och följaktligen mätningar komma att verkställas i större utsträckning än förslaget åsyftar, bliva mätninganskostnaderna högre än för normala fall beräknats, och det skulle mången gång bli synnerligen svårt om ej omöjligt att pröva, vilken del av mätninganskostnaden skulle anses belöpa på de för fastighetsregistret nödvändiga mätningsgöromålen.

Vad däremot angår övriga arbeten för fastighetsregistrets uppläggande, äro de alla påkallade allenast för själva fastighetsregistret och utgöras dels av arbeten för erhållande av material till dettas uppläggande och dels av egentliga registreringsarbeten. Ägoförteckningarna jämte tomtförändringslängden och förslaget till fastighetsindelning, ehuru i viss mån jämförliga med

de vid jorddelningsförrättningar vanliga beskrivningar, utgöra enligt förslaget själva underlaget för registret. De måste upprättas efter noggrann undersökning och prövning i de uti förslaget angivna hänseenden för att, sedan nödiga tillägg och rättelser blivit vidtagna, läggas till grund för införingarna i registret. Samtliga äro de handlingar med sådant innehåll, att, därest de icke vore nödvändiga såsom material för registret, städerna ej skulle hava anledning att låta upprätta dem.

På grund av vad kommitterade sålunda anført och då med fastighetsregistret enligt förslaget åsyftas att erhålla ett lämpligt underlag för ett nytt och tidsenligt fastighetsboks-system, vilket måste bli-va detsamma för land och stad, utgör inrättandet av det ifrågasatta fastighetsregistret för städerna en lika viktig statsangelägenhet som uppläggandet av jordregistret för landsbygden. Kommitterade hålla fördenskull före, att alla kostnader, som enligt kommitterades beräkningar betingas av fastighetsregistrets uppläggande utöver mätning-skostnaden, böra bestridas av staten.»

1914 års
kommission.

1914 års fastighetsregisterkommission hade, fränsett kopieringskostnaden, icke något från 1911 års kommitté avvikande förslag beträffande vilka av registreringen föranledda kostnader borde ankomma på staten och vilka på städerna själva.

Fördelnings-
grunden mel-
lan städerna.

Vidkommande däremot den grund, efter vilken ett statsanslag lämp-
ligen bör fördelas mellan de särskilda städerna, föreslog 1911 års kom-
mitté, att storleken av det i varje stads fastighetsregister ingående område
skulle utgöra grunden för bidrags erhållande, dock att ett maximibelopp
för statsbidraget av i allmänhet 4 kronor per hektar borde bestämmas.

1914 års kommission tänkte sig däremot en beräkning efter fallande
skala sålunda:

För varje hektar till och med 50	10 kr.
» » därefter överskjutande hektar till och med 100.....	5 »
» » » » » » » » 500.....	4 »
» » » » » » » » 1,000.....	3 »
» » » » » » » » 2,000	2 »
» » » » » » » »	1 »

Riksdagen år
1916.

I sin förutberörda skrivelse den 8 april 1916 anförde riksdagen rörande
kostnadsfördelningen följande.

Vidkommande frågan huruvida statsbidrag över huvud borde utgå till
städerna för ordnande av fastighetsredovisningen därstädes, ville riksdagen
uttala sin principiella anslutning till sådant bidrag. Rörande grunderna

för statsbidragets meddelande saknade riksdagen emellertid anledning att yttra sig; dessa grunder berodde i hög grad av, huru fastighetsredovisningen bleve ordnad. Till samma kategori som städerna torde också böra hänföras köping, för vilken de för stad gällande bestämmelser med avseende å fastighetsredovisningen skulle tillämpas och som bildade egen kommun.

Med avseende å andra än nyss nämnda köpingar ävensom municipalsamhällen syntes det riksdagen, att man såsom regel borde utgå ifrån, att kostnaderna för fastighetsredovisningens första ordnande, vare sig det bleve fråga om ett särskilt fastighetsregister eller man kunde nöja sig med ett jordregister (eventuellt med vissa tillägg), böra åligga staten. Vilka kostnader, som med godtagande av denna ståndpunkt kunde falla på staten, vore för närvarande fullständigt obekant. Men nämnda samhällens i allmänhet svaga ekonomiska bärkraft, deras likställdhet i så många avseenden med landsbygden, vars fastighetsredovisning staten omhänderhade, och den befarade oredan i åtskilliga av deras jordförhållanden gjorde ett dylikt statsingripande, enligt riksdagens mening, både rättvist och oundgängligt.

1916 års fastighetsregisterkommission anför följande:

1916 års
kommission.

Med hänsyn till vad riksdagen sålunda anfört torde upplägandet av register för municipalsamhällen böra ankomma helt å statsverket, varför dessa i fråga om kostnadsfördelningen lämnas å sido.

Vid en granskning av de grunder, som innefattas i 1914 års kommissions förslag till kostnadens fördelning, torde framgå, att man velat tillgodose två önskemål: dels att oberoende av beräkningarnas ovisshet fastslå maximigräns för statens bidrag, dels bereda de mindre samhällena en förhållandevis kraftigare hjälp än tidigare avsetts.

1916 års kommission ställer i tvivelsmål, huruvida, med de utgångspunkter för bedömandet av registrets innebörd, som utan meningsskiljaktighet under ärendets behandling godkänts, det finnes fog för ett särskiljande av de bidragspliktiga parternas, statens och samhällenas, ställning på sätt som sker genom begränsning av den förras betalningsplikt men de senares ställande utan dylik säkerhet. Det gäller dock beträffande ifrågasvarande arbetsuppgift i främsta rummet ett statsintresse fullt ut så mycket som i avseende å jordregistret. Och därest ej samhällenas plikt att besörja vissa mätningar kunnat åberopas, lär väl knappast hållbart stöd för kravet å något som helst kostnadsbidrag från samhällena varit för handen. Kommissionen håller alltså före, att statens bidrag ej bör fastslås till beloppet utan till beräkningsgrunden. Huruledes denna bör bestämmas, kan givetvis bliva föremål för delade meningar. 1914 års kommission har funnit

statens bidrag böra begränsas till själva registreringsarbetet, kungörelsekostnad, blanketter och tillsyn. Men fastighetsregisterkommittén hänförde även kostnaden för kartkopiering till området för statens bidragsplikt. Och det synes näppeligen väl motiverat att, på sätt 1914 års kommission gjort, hänföra sistnämnda arbete under samhällenas mätningssplikt. Om man till en början lämnar denna tvivelaktiga kostnadspost utom räkning, så befinnes vid granskning av 1916 års kommissions kostnadsberäkning, att 700,000 kronor skulle ankomma på samhällena och 670,000 kronor på statsverket. Då statsverket förutsättes skola ensamt bestrida kostnaden för municipalsamhällena bör emellertid från samhällenas kostnad överflyttas vad proportionellt belöper å municipalsamhällena eller 50,000 kr. Härigenom minskas samhällenas anpart till 650,000 kr. och ökas statens till 720,000 kr. Därest, såsom riktigt synes vara, vidare kopieringskostnaden lägges å statsverket, kommer bidragsskyldigheten att belöpa sig till resp. 650,000 kr. och 920,000 kr., av vilket sistnämnda belopp 90,000 kr. utgöra beräknade kostnaden för blanketter. Då kommissionen hyser den mening, att statens bidrag bör följa den verkliga kostnaden, samt de nu tämligen betryggande beräkningarna giva vid handen, att statens och samhällenas andelar — om blankettkostnaden lämnas åsido — utgöra omkring 55 och 45 % av kostnaden, så har kommissionen funnit sig böra ifrågasätta en sådan uppdelning av kostnaden, att statsverket tillhandahåller blanketter samt att övrig kostnad i regel bestrides med 55 % av staten och 45 % av samhället.

Vid godkännande av en dylik anordning är en tillämpning av fallande skala utesluten. Avsikten med densamma har uppenbarligen varit att tillförsäkra de mindre samhällena en av deras förutsatta ringare bärkraft betingad proportionellt större hjälp. I vissa fall torde en dylik ordning hava ägt fog. Men proportionen emellan samhällenas areal och ekonomiska bärkraft är förvisso ej konstant, och metoden lär lämna rum för ojämnheter, vilket ej heller tidigare förbisetts, efter som ju en kasuell prövning av samhällenas behov tillika varit avsedd. Kommissionen förutsätter, att även den nu föreslagna allmänna regeln skulle lämna utrymme för en något ökad statshjälp, då särskilda förhållanden kunna därtill föranleda. Den ekonomiska innebörden av dylikt medgivande torde vara så ringa, att därav ej bör vållas rubbning i den uppgjorda kostnadsberäkningen.

Ifråga om ordningen för statsbidragets åtnjutande synes det kommissionen, att statsbidrag bör, efter fastighetsregisterkommissionens hörande, tillgodokomma samhälle, sedan registret vederbörligen upplagts och kostnaden styrkts.»

Beträffande de bestämmelser i övrigt, som synts böra stadgas för statsbidragets åtnjutande, åberopar kommissionen sitt förut omförmälda förslag till kungörelse i ämnet. Detta förslag innehåller bland annat följande bestämmelser: Stad ävensom köping, som utgör egen kommun och för vilken föres fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser, äger att såsom bidrag till de med fastighetsregistrets första uppläggande förbundna kostnader av statsmedel uppbära ett belopp, beräknat till femtiofem etthundradelar av kostnaderna. Där särskilda förhållanden finnas därtill föranleda, må efter Konungens beprövande bidrag med högre belopp än nu sagts tillerkännas samhälle. Där för samhälle eller del därav i sammanhang med fastighetsregistrets uppläggande utförts mätning i större omfattning än av registreringsarbetet varit påkallad, skall mätningens kostnaden beträffande samhället eller sådan del i dess helhet stanna å samhället. Till Konungen ställd ansökningshandling om bidrag skall insändas till fastighetsregisterkommissionen och vara åtföljd av fullständig uppgift angående registreringskostnaden ävensom verifikationer. Vid ansökningshandlingen skall fogas uppgift om antalet, vart för sig, av tomter och stadsägor, som upptagits i fastighetsregistret, ävensom, beträffande ett vart av bihangen till registret, om antalet rum, vari införelse ägt rum. I fråga om område, som efter utgången av år 1915 införlivats med samhälle och vilket upptagits i jordregister, lämnas särskild uppgift. Kommissionen har att med eget underdånigt utlåtande överlämna ansökningshandlingarna till justitiedepartementet.

I nu förevarande sammanhang torde härutöver böra beröras ett särskilt förhållande. Till begränsande av statsverkets kostnader för fastighetsregistreringen hade 1914 års kommission föreslagit, att bidrag av statsmedel endast skulle utgå för område, som vid utgången av år 1915 hörde till stadssamhället, en uppfattning vartill departementschefen vid framläggande av förslag i ärendet till 1916 års riksdag torde hava anslutit sig, ehuru uttryckligt uttalande härom ej gavs. I motion inom andra kammaren år 1916 hade emellertid hemställts, att statsbidrag till registerkartas upprättande borde lämnas jämväl beträffande efter 1915 års utgång med stadssamhälle inkorporerade områden, vilka icke före inkorporeringen undergått registrering på statens bekostnad. Riksdagen uttalade i sin merbemälda skrivelse den 8 april 1916 den mening, att åtskilliga skäl talade för billigheten av motionärens nämnda uppfattning.

Efter 1915
inkorporerade
områden.

Utredning torde således, anför 1916 års fastighetsregisterkommission, böra ske, huruvida några särskilda invändningar förefunnes mot att statsbidrag finge utgå till de områden, som, när registreringen faktiskt skedde, tillhörde

samhället och för vilka staten icke fått vidkännas några kostnader för jordregisters uppläggande. Huruvida detta statsbidrag, såsom lagrådet ifrågasatt, borde utsträckas jämväl till områden, om vilkas inkorporering ansökan viss tid förut gjorts, lämnades öppet, men förtjänade utan tvivel ävenledes uppmärksamhet vid den fortsatta utredningen.

Jämväl 1916 års fastighetsregisterkommission håller före, att den ovillkorliga begränsningen i förevarande avseende knappast äger fog. Om det berättigade i statsbidraget vunnit erkännande, så synes tidsmomentet för områdets tillblivelse såsom del av staden ej i och för sig erbjuda grund för en avgränsning men väl däremot statens redan havda utgift för registreringsåtgärd.

Kommissionen ansluter sig därför till ovan omförmälda motionsvis i riksdagen framförda mening.

Slutligen yttrar kommissionen följande:

»Det anslag, som av 1914 års riksdag beviljades till fortsättande och avslutande av arbetet å inrättande av jordregister för landsbygden, var icke avsett för registrering av fastigheter inom köping, som utgör egen kommun, eller inom annat samhälle å landet, där fastställd tomtindelning finnes, ej heller av fastigheter, som tillkommit genom fastställande av tomtindelning för område å landet enligt 38 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning. Medel för registrering av nu nämnda fastigheter enligt de för landsbygden gällande bestämmelser hava således icke blivit beviljade. Att sådan kostnad bestrides av nu ifrågasatta anslag synes icke lämpligt, och att beräkna denna kostnad, innan avgörande föreligger ifråga om sättet för registreringen i de särskilda köpingarna och övriga ifrågavarande samhällen, är icke möjligt. Då emellertid denna kostnad, så vitt jordregistret angår, med hänsyn till den ringa utsträckning, vari fastställd tomtindelning beträffande de ifrågavarande samhällena förefinnes, kan antagas ej bliva avsevärd, synes den kunna bestridas förskottsvis av för jordregistret beviljade medel. Någon nedsättning i det nu ifrågavarande anslaget synas de berörda förhållandena icke böra föranleda.

Därest kommissionens förslag lägges till grund för nädig proposition i ämnet, skulle för ändamålet erfordras ett förslagsanslag av 920,000 kronor, därav 100,000 kronor torde böra anvisas för år 1918 med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna förskott i den mån sådant må finnas erforderligt.»

*

*

*

Vid granskning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet ansett att, vad beträffar städer och köpingar, som äro egna kommuner och för vilka fastighetsregister skola föras, den större delen av kostnaden för fastighetsregistreringen bör, på sätt också i Kungl. Maj:ts proposition till 1916 års riksdag föreslagits, ankomma på städerna och köpingskommunerna. Fastighetsregistreringen är dock främst en städernas angelägenhet och länder till reda och ordning för deras fastighetsförhållanden. För att statens kostnader för ifrågavarande ändamål icke må stiga till alltför höga och oberäkneliga belopp är det enligt utskottets mening också lämpligt, att städerna få vidkännas den större anparten.

Utskottet.

Ehuru väl 1916 års fastighetsregisterkommissions förslag, att kostnaden mellan staten och samhällena skulle fördelas efter viss procent, kan giva anledning till någon tvekan, anser utskottet sig dock kunna förorda denna princip, dock med den jämkning, att *dels* med hänsyn till vad ovan anförts statsbidraget bör från föreslagna $\frac{55}{100}$ minskas till $\frac{45}{100}$, *dels ock*, att samtlig av registrering föranledd kostnad ingår i fördelningen.

Av allt, som i detta ärende förekommit, synes nämligen uppenbart, att det måste ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma de närmare grunderna för bidragets fördelning, varvid Kungl. Maj:t givetvis bör vara oförhindrad att, där anledning därtill föreligger, vidtaga jämkning i procenten uppåt eller nedåt.

Vad angår de köpingar, som ej utgöra egen kommun, samt municipalsamhällen tillstyrker utskottet, att kostnaderna för fastighetsregistreringen i dessa samhällen skola helt bestridas av statsmedel.

I den av 1916 års fastighetsregisterkommission upptagna totalsumman 1,570,000 kronor får kostnaden för municipalsamhällen och därmed likställda samhällen antagas uppgå till 80,000 kronor. Det blir således å ett belopp av 1,490,000 kronor, som staten skulle komma att deltaga med 45% eller således med sammanlagt 670,500 kronor. Läggas härtill nyssberörda summa 80,000 kronor kommer det erforderliga anslagsbeloppet från staten att uppgå till i avrundat tal 750,000 kronor, varav enligt Kungl. Maj:ts förslag torde för år 1918 böra anvisas 100,000 kronor.

Den av kommissionen beräknade kostnaden för tillsynsmyndigheten giver icke anledning till erinran från utskottets sida liksom ej heller vad kommissionen föreslagit beträffande villkoren för statsbidragets utgående.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen — under förutsättning att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 23, med förslag till lag om fastighetsbildning i stad m. m. antager lag i ämnet — måtte för bestridande av de på staten belöpande kostnaderna för första uppläggande av fastighetsregister i städer och vissa andra samhällen bevilja ett anslag av 750,000 kronor samt därav på extra stat för år 1918 anvisa såsom reservationsanslag ett belopp av 100,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1917 av tillgängliga medel utanordna vad av detta belopp må finnas erforderligt.

Stockholm den 18 april 1917.

På det sammansatta utskottets vägnar:

AXEL SCHOTTE.
